

OBRAZOVANJEM KA SOCIJALNOJ UKLJUČENOSTI

Društveno odgovorno poslovanje ustanova koje se bave obrazovanjem odraslih

Društveno odgovorno poslovanje postalo je važan segment poslovanja te se više ne postavlja pitanje da li je ono kao takvo potrebno već se više postavljaju pitanja o tome kako ga implementirati u svakodnevno funkcioniranje poduzeća.

Vođeni tom idejom u nastavku ovog članka usmjeriti ćemo se na to kako ustanove koje se bave obrazovanjem odraslih mogu doprinijeti socijalnom uključivanju ranjivih skupina (posebice mladih koji su tijekom života odrastali u domovima ili udomiteljskim obiteljima) odnosno, kako mogu doprinijeti unapređenju kvalitete života u zajednici u kojoj djeluju.

Društveno odgovorno poslovanje (DOP)

U predgovoru izvještaja o društveno odgovornom poslovanju u Hrvatskoj Yuri Afanasiev je istaknuo:

„Zašto je DOP tako važna tema? DOP oslobađa veliki potencijal za inovacije na svim korporativnim razinama. On nam pruža okvir za sustavno upravljanje, uzimajući u obzir financijska, ekološka, socijalna, upravljačka i etička pitanja. Pomaže nam u smanjenju troškova, potrošnje energije i otpada; pomaže istaknuti i razlikovati Vašu tvrtku među ostalima; izbjeći prilagodbe u budućnosti; potiče stvaranje inovativnih proizvoda i poslovnih procesa; otvaranje novih tržišta; pomaže privući i zadržati najbolje zaposlenike; poboljšati sliku Vaše tvrtke kod dioničara i javnosti; smanjiti pravne rizike i troškove osiguranja, te konačno, osigurati bolju kvalitetu života. Dugoročno, DOP donosi vjernost marki (brandu), te stoga i profitabilnost. Ugraditi održivost u strategiju poslovanja svake tvrtke nije teret, već je izazov za sudjelovanje u uzbudljivim i inovativnim procesima koji usmjeravaju svijet sada i ovdje i još i više prema budućnosti. Održivost bi mogla postati temeljna moralna vrijednost svake „pametne“ (ili mudre) organizacije, kroz koju će se gledati jednako važno na ljude, planet i profit. Iskreno se nadamo da ćete pronaći korisne informacije u ovoj publikaciji, te Vas pozivamo da se s nama upustite na putovanje prema održivosti.“

Unutar istog istraživanja pokazalo se da u Hrvatskoj djeluje oko 200 poduzeća koja su prihvatila DOP kao dio svoje vrijednosne i strateške orijentacije. Istraživači su istaknuli da je interes za DOP-om koncentriran u proizvodnoj i prerađivačkoj industriji, financijskom sektoru i telekomunikacijama, i to među liderima u sektoru. Smatraju da su prakse DOP-a u Hrvatskoj relativno dobro razvijene, učestalije na područjima kao što su kvaliteta i sigurnost radnog mjesta, zadovoljstvo potrošača, zaštita okoliša, ulaganje i partnerstvo u zajednici, a manje učestale u područjima kao što su korporacijsko upravljanje, integriranje DOP-a u procjenu rizika i razvoj poslovne strategije, upravljanje dobavljačkim lancem i društveno odgovorno ulaganje.

Skupine u riziku od socijalne isključenosti

Izvjешće o društvenom razvoju, Hrvatska 2006: Neumreženi: Lica socijalne isključenosti u Hrvatskoj pokazalo je da su najosjetljivije skupine u hrvatskom društvu osobe sa samo osnovnoškolskim obrazovanjem ili nezavršenom osnovnom školom, osobe iznad 65 godina, žene te nezaposleni mladi te da su u riziku od socijalne isključenosti osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposleni, različiti obiteljski oblici (jednoroditeljske i velike obitelji, obitelji sa malom djecom), manjinske etničke skupine (Romi i Srbi povratnici), institucionalizirani dijelovi stanovništva (djeca bez roditeljske skrbi, djeca s invaliditetom, odrasli s invaliditetom te mladi i odrasli prekršitelji zakona) te starije osobe bez mirovine.

Mladi koji su zbog obiteljskih (ne)prilika tijekom svojih odrastanja bili smješteni u domove za djecu, domove za odgoj u nepovoljnijem su položaju od vršnjaka koji su odrastali u svojim primarnim obiteljima. Oni tijekom odrastanja nisu imali prilike savladati osnovne životne vještine koje se uče u obitelji, često su niskog samopouzdanja, nemaju dostatnu podršku odraslih i često zbog mnogih razloga nemaju obrazovanje koje bi ih činilo konkurentnim na tržištu. Kao posljedica svega toga postaju nezaposleni, samohrani roditelji, ovisnici, siromašni i tako ulaze i u druge grupacije stanovništva koje su u lošijem/težem položaju u društvu te im postoje sve teže da se nose sa preprekama sa kojima su suočeni. Rizici u kojima se nalaze su dugotrajni i često se nadograđuju odnosno, nizak stupanj obrazovanja dovodi do težeg pronalaska posla što dovodi do siromaštva te rizika da ponovo čine kaznena djela. Naposljetku mladi ne ostvaruju svoje potencijale i umjesto da doprinose razvoju često postaju teret socijalnog sustava. Sve navedeno ukazuje na to da je mladima koji izlaze iz domova potrebna dodatna pomoć i podrška društva da izjednače šanse za ostvarivanje kvalitetnog života u zajednici.

U razgovorima sa mladima koji izlaze iz domova i udomiteljskih obitelji mladi su istaknuli da im je nakon izlaska iz doma/udomiteljske obitelji nedostatno ili neodgovarajuće obrazovanje jedan od rizika koji im otežava šanse za uspostavu samostalnog života. Oni mladi koji su tijekom boravka u ustanovi završili srednju školu i nastavili redovno obrazovanje u nešto su boljem položaju jer im je i dalje osiguran smještaj u stambenim zajednicama i imaju na raspolaganju određeni broj stipendija. No, dio mladih jedva čeka da izađe iz ustanova /udomiteljskih obitelji i **dio mladih tada zbog svojih godina i ograničenog životnog iskustva ne shvaća značaj koji obrazovanje danas ima.**

Ukoliko nisu završili srednju školu ili ukoliko su odlučili da ne žele završiti dodatni 4 razred, višu školu ili fakultet nekoliko godina po izlasku iz ustanova **obrazovanje im postaje nešto nedohvatljivo.** Moraju pronaći posao i stan te priskrbiti dovoljno sredstva za život. Vrlo često rade na poslovima u sivoj ekonomiji, na manje plaćenim radnim mjestima i na radnim mjestima koja zahtijevaju cjelodnevni rad. Kao posljedica toga ne mogu si priuštiti plaćanje dodatnog obrazovanja i iznimno teško to usklađuju sa radnim obvezama. A bez dodatnog obrazovanja šanse za pronalazak boljeg zaposlenja i za uspostavljanje kvalitetnog samostalnog života postaju sve manje. Više o tome što su mladi rekli o preprekama sa kojima se suočavaju možete pročitati u Smjernicama za zadovoljavanje potreba mladih izašlih iz sustava skrbi (<http://udrugaignra.hr/programi/kontakt/>).

„Socijalno je uključivanje proces koji osobama izloženima riziku od siromaštva i socijalne isključenosti pruža mogućnost za stjecanje prilika i resursa nužnih za puno sudjelovanje u gospodarskom, društvenom i kulturnom životu, kao i za uživanje u životnom standardu i dobrobiti koji se smatraju normalom u društvu u kojemu žive. Proces osigurava njihovo značajnije sudjelovanje u procesu odlučivanja, što utječe na njihov život i pristup temeljnim pravima.“ (UNDP, 2006.)

Obrazovanje je jedna od važnih **karika socijalnog uključivanja** i unapređenja životnih šansi. Neke od stvari koje ustanove koje se bave obrazovanjem odraslih mogu učiniti su:

- Ponuditi besplatne ili jeftinije tečajeve za mlade koji su izašli ili se pripremaju za izlazak iz domova/udomiteljskih obitelji. Mladi su poseban interes pokazali za tečajeve stranih jezika, tečajeve o korištenju računala i Interneta, komunikacije i samozastupanja, kuhanja...
- Ponuditi stipendije ili osigurati jedno besplatno mjesto po edukacijskoj grupi za završavanje srednje škole, više škole ili nekih tečajeva.
- Osigurati besplatne instrukcije za mlade koji studiraju ili ponuditi pripreme za polaganje državne mature za one mlade koji je nisu položili a željeli bi nastaviti fakultetsko obrazovanje.
- Osigurati besplatne/jeftinije udžbenike za neke od navedenih oblika obrazovanja.
- Omogućiti mladima da volontiranjem u Vašoj ustanovi nauče nove vještine i znanja ili da se time oduže za dobiveno besplatno obrazovanje.
- Zaposliti mladu osobu koja je bila u nekom obliku skrbi i osigurati im da uz rad kod Vas završe i dodatne edukacije. HZZ u planu za 2011 i 2012 predviđaju sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina u koje se od ove godine ubrajaju i mladi koji izlaze iz sustava institucionalne skrbi (ustanove socijalne skrbi i udomiteljske obitelji) te poslodavci mogu dobiti dio sredstva za podmirenje troškova plaće mlade osobe koju zapošljavaju. Više o mjerama poticanja zapošljavanja koje provodi HZZ pročitajte u Nacionalnom planu za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu (<http://www.hzz.hr/default.aspx?id=5968>)
- Uključiti se u sustav javnih radova kroz koje mladi koji odrade određeni broj sati rada za javno dobro dobivaju određeni broj sati besplatne edukacije.

Uz sve navedeno važno je imati na umu da će mladima možda biti potrebna dodatna podrška, motiviranje i osnaživanje kako bi mogli savladati sve zahtjeve koje neki oblik edukacije stavlja pred njih. Stoga nije dovoljno samo osigurati sredstva za njihovo obrazovanje već je važno prilagoditi i način funkcioniranja ustanove općenito kako bi ona postala pristupačna i u suštini društveno odgovorna.

Primjeri dobre prakse

Kako primjer dobre prakse ističemo udrugu Omnibus koje je prošle godine odlučila osigurati jedno mjesto u svakom tečaju fotografije za jednu mladu osobu koja pokaže interes za fotografiju. U sklopu tečajeva voditelji tečaja izabiru jednu osobu koja se kroz tečaj pokazala iznimno talentiranom i osiguravaju im jedan plaćeni posao npr. snimanje vjenčanja. Do sada je jedna mlada osoba koje je izašla iz doma završila njihov tečaj, dobila jedan plaćeni posao i na taj način stekla dodanu vještinu kojom može zarađivati i dobivati osjećaj ispunjenosti i uspješnosti.

Također, udruga Capoera Amazonas u svoje programe besplatno uključuje mlade iz domova te na taj način podupire njihov zdrav stil života i doprinosi njihovoj uključenosti u lokalnu zajednicu.

I na kraju iako smo se u posljednjem djelu članka usmjerili na podršku mladima koji izlaze iz domova/udomiteljskih obitelji napominjemo da u Hrvatskoj postoje mnoge druge skupine kojima je potrebna podrška ustanova koje se bave edukacijom. Svima njima ulaganje u njihove kompetencije olakšava socijalno uključivanje u zajednicu kojoj žive.

“One day an elephant saw a hummingbird lying on its back with its tiny feet up in the air.”What are you doing?” asked the elephant.

The hummingbird replied, "I heard that the sky might fall today, and so I am ready to help hold it up, should it fall."

The elephant laughed cruelly. "Do you really think" he said, "that those tiny feet could help hold up the sky?"

The hummingbird kept his feet up in the air, intent on his purpose, as he replied, "Not alone. But each must do what he can. And this is what I can do."

Autori teksta:

Mario Vučić, mag.oec.univ.spe.oec

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih

Mario.vucic@asoo.hr

Sunčana Kusturin, dipl. soc. radnik

Udruga Igra--Program Kontakt

kontakt@udrugagra.hr

Korištena literatura:

- UBRZANJE PRAKSI DRUŠTVENO ODGOVORNOG POSLOVANJA u novim zemljama članicama EU i zemljama kandidatkinjama kao sredstvo usklađivanja, konkurentnosti i društvene kohezije u EU, Izvještaj o društveno odgovornom poslovanju u Hrvatskoj, UNDP, 2007, http://www.undp.hr/upload/file/205/102973/FILENAME/DOP_hr.pdf
- UNDP (2006). Izvješće o društvenom razvoju, Hrvatska 2006: Neumreženi: Lica socijalne isključenosti u Hrvatskoj. Zagreb: UNDP Hrvatska, http://www.undp.hr/upload/file/130/65076/FILENAME/WEB_hrvatska_verzija.pdf
- Smjernice za zadovoljavanje potreba mladih izašlih iz sustava skrbi, Udruga Igra, 2010, <http://udrugaignra.hr/programi/kontakt/>